

Hylli i Dritës

Ubi Spiritus Domini, ibi libertas.

(II. ad Cor. III. 17).

---

1. Smundja e kohës	Fq. 555
2. Çashtja e dy Shtypëshkrojeve' të sheku- llit XVI në Skenderi (1563) e n' Epi- damnos (1584)	„ 565
3. Zana e Vizitorit — <i>Lahuta e Malcis</i>	„ 572
4. Çashtje gjuhësore	„ 588
5. Urti e burri ndër banorë të Cemit	„ 595
6. Quo Vadis...? — Pj. II. — 13	„ 97

---

*Drejtimi man tagrin m'í çdo artikull, qi botohet në ket të
Perkohshme, tue ndalue njëherit edhe çdo rishtypje a perkthim.*

Smundja e kohës.

Nji fletore e kryegjytetit, thekshem tue e pershkrue gjêjen t' onë financjare, e thrret «gjêje, me të vertetë shum e tmerëshme», pse, «kemi kriz, e kriz të madh para syvet». Fletorja 1) ftote qeverin t' a studjojë mirë ket çashtje, t' apë spjegime mbi kavít e vorfnimit t'onë e të marrë masa të shpejta e të fuqishme per permirsimin ekonomik.

Na ktu nuk duem të hîm në çashtje drejt per së drejti. Me fletoren në fjalë thomi: *Videant consules!* Kryekreje kjo ásht punë e qeverís.

Prej ktij mocjonit marrim shkas t' i a lshojm synin fillit qi ká mârre shpirti e jeta shqyptare në ket shndrrim (metamorfozë), qi â kahë ban në ket perjudhë, e na thotë mendja, se aty, në drejtimin e gabuem të mendes e në kuptimin e ânshem të jetës së ré, do të gjêjm jo vetem kavín e parë të vorfnimit shpirtnuer, por edhe nji nder të parat shkaqe të formimit t'onë ekonomik e financjár.

Nuk do të harrojm veç, se as s' jemi na të vetemt qi vuejm, as s' vuejm vetem per faj t'onë; bota marë sod ndollë në nji gjêje verte të «tmerëshme»: rrjedhimet e luftës së madhe, qandrimi i kapitalevet nder dner të pakta, kapercimi i perftimevet mbi konsum, të hîmët e makinës në vend të punës së dorës, miljarda e miljarda qi derdhen per t' armatisë tokë, dét e ajr, ngallnimi i të fortit mbi të ligishtin pá masë t' arsyeshme, shperdorimi i idealevet mâ shêjte e i mjetevet morale per qellime të dyta egoistike e qind e mij shkaqe tjera kan trandë binarët e jetës anë e kand në botë, e kû mâ pakë kû mâ shum, tue bredhë në tanë jeten nierzore, krijuen

1) Besa. N. 100. me 10. XI. 1934.

ket gjêje të pervajshme, e na parashtrojn një të tashme mjaft të kapërthyeme e një t' ardhshme të pasigurtë.

Por, si pat thanë motit shqyphtarja: *Seicilli kjan të ve'n, un e mjera kja Zenel'n*, ashtu, për veç shkaqevet të përgjithta, seicilli shtet e komb, studjon shkaqet e veçanta, të cillat mund e lehtësojnë a por e randojnë të bredhurat e krizit botëror në vendin e vet.

Me synin e një psikjatri, tue shikuar fundin e shpirtit shqyphtar e fillat për të cillat është nisë, gjëjm se synori (ori-zonti) i mendes ka fuqi të parë në sajim e në të tfaqe të jetës si edhe nder tana rrjedhimet e mira e të dobta shpirtnore e landore, që njëtas i shkojnë. Prandaj, si dikur para do vjetvet, në ket të perkohshme, qitshim kushtrimin e thojshim: Po deshtem të jemi, t' u ruhem vagabondavet, ashtu sod, në ket krizi shpirtnor të shqyptharit, thomi: T' a luftojm pedanterizmin, po deshtem të pshtojm shpirtin shqypthar.

Fjala «pedant» për në është fjalë e ré e veshtrimin e sajë, për gjasim e shprehim me fjalën «majmun». Pedante-rizem për s' a tjetër por marrja të báj si báj tjerët, e me ket parim të perligjim që do punë të mirë a të keqe, shpirt-nore a materjale.

* * *

Anë e më skaj të Shqypnis, si në mal si në fushë, ka marrë një frymë e re jete; qytetasi edhe katundari, të dy, si njëni tjetri, n' at rrethin e jetës së vet a kahë bân një shndërrim të fortë nder nevojë të ndryshme të jetës, nder përpjekje, nder mendime e dër në gjithë e nder doke. Se shqypthari sod ndollë në përdhën e kalimit (tranzicjon) e matet t' a sajojë jeten më të ré, ky është një fakt për të cillin s' ka kush si e bân mâ të voglin dyshim. Mirë po a është kush burrë t'a dallojë se që frymë jete a kjo? të hetojë mirë e kurtë se që në themel po endet jeta e ré shqypthare? të dajë shëjin kë matet me dalë e kriterin mbas të cillit po mërr zhvillim jeta mendore, morale, shoqërore, ekonomike, financiare etj. e shqyp-tharit të ré? . . . ,, Per kulturë e përparim“, që fjala e ditës,

